

02.11.23

8-А клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Містобудування, архітектура, образотворче мистецтво XVI – першої половини XVII ст.

Мета: визначити характерні ознаки архітектури та особливості містобудування, досягнення образотворчого мистецтва в українських землях XVI – першої половині XVII століття; розвивати ключові компетентності: спілкування державною мовою, обізнаність та самовираження у сфері культури; розвивати історичну компетентність (хронологічну, просторову, інформаційну, логічну, аксіологічну); виховувати естетичні смаки та здатність оцінювати прекрасне.

Актуалізація опорних знань.

Бесіда

- Згадайте, що поєднувало культуру Русі-України та Візантії?
- Як ви розумієте значення понять «книжкова мініатюра», «ікона»?

Історичний диктант

1. У кінці XVI ст. українські землі входили до складу таких держав: ____, ____ та ____
2. У цей період формується новий стан українського суспільства — ____.
3. Тяжкий національний гніт, зростаюча загроза ополячення й окатоличення, складне становище Української православної церкви, спустошливі напади турків та татар ____ впливали на розвиток української культури.
4. У побуті для написання судових та урядових документів, полемічних та ораторських творів, поезій, літописів використовувалася ____ мова, а церковні ж книжки писалися ____ мовою.
5. Першою відомою книгою Святого Письма, що була написана тогочасною народною мовою, стало ____.
6. Реформаційний рух зумовив появу в Україні ____ та ____ шкіл.

Мотивація навчальної діяльності.

Фронтальне опитування

1. В яких умовах розвивалася українська культура другої половини XVI ст.?
2. Які чинники мали значний вплив на її розвиток?

Сьогодні на уроці ми продовжимо розмову про стан української культури XVI — початку XVII ст.

Вивчення нового матеріалу

Головним напрямком в розвитку архітектури XVI ст. залишається будівництво оборонних споруд. Це пояснювалося рядом причин:

- а) існувала постійна загроза несподіваних нападів турків та татар;
- б) часті війни, які доводилося вести українському населенню;
- в) активне проникнення іноземних держав на українські землі.

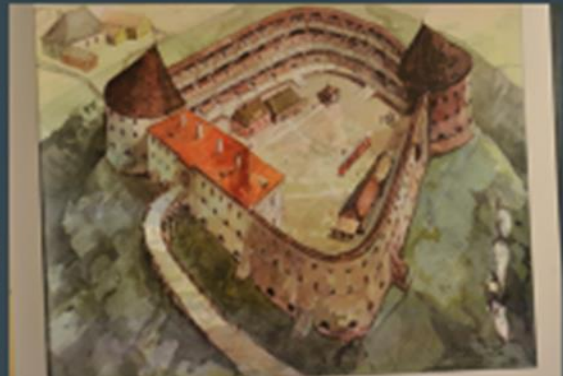
За таких умов ознак оборонної архітектури набували навіть церковні споруди.

Оборонні споруди в світській архітектурі

Фортеці, зазвичай, **не мали правильної форми**, оскільки під час будівництва архітектори прагнули враховувати особливості рельєфу.

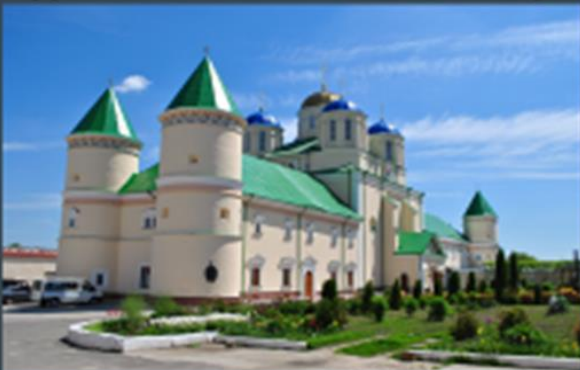
Бастіонні укріплення – невисокі п'ятикутні виступи і вежі, висунуті назовні за межі стін, які давали змогу вести вогонь уздовж захисних мурів.

Бастіонна система вплинула навіть на будівництво палаців. Поєднання рис нової оборонної архітектури з палацовою властиве замкам Збаража (нині Тернопільська обл.) та Підгірців (нині Львівська обл.).

Мурована храмова архітектура

Великі монастирі подекуди мали вигляд справжніх фортець, захищені міцними мурами з вежами-бастіонами. **(Троїцький монастир у с. Межиріч)**

Утім, більшість храмів і надалі будували з дерева.

Церква Зішестя Святого Духа — дерев'яна церква у селі Потелич, споруджена 1502 року. **Найстаріша дерев'яна церква Львівщини.**

Робота зі схемою (скласти у зошиті)

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з візуальними джерелами

Особливості містобудування.

З поширенням в Україні магдебурзького права, будівничі почали використовувати елементи регулярної забудови. (площі, квартали, вулиці, вежі)

1. Мури.
2. В'їзні ворота.
3. Оборонні рови.
4. Оборонна вежа.
5. Ринкова площа.
6. Щільна багатоповерхова забудова.

Фасад — передній бік будинку або споруди в архітектурі.

Портал — архітектурно оформлений вхід до споруди.

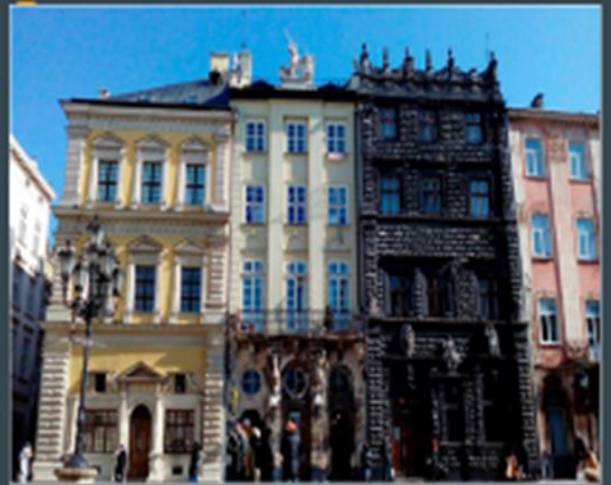

Стиль ренесанс у світській та церковній архітектурі.

Ренесансна архітектура — період розвитку архітектури в європейських країнах з початку XV до початку XVII століття. Особливе значення в цьому напрямку надається формам античної архітектури: симетрії, пропорції, геометрії і порядку складових частин та власна інтерпретація мистецтва.

1. Чорна кам'яниця споруджена
будинок у 1588–1589 рр.

2. Ансамбль площі Ринок у м. Львові
Унікальною пам'яткою ренесансної
світської архітектури

Світська архітектура

Найошатніша з житлових будівель, а також найвидатніша пам'ятка світського ренесансного будівництва Львова – **будинок Корнякта на площі Ринок**. Будинок Корнякта – єдина тогочасна споруда в житловій забудові міста, зведена на двох будівельних ділянках, що дало змогу розпланувати внутрішній двір із відкритими аркадами-лоджіями, які оточують подвір'я з трьох боків. Будинок звів у 1580 р. італійський архітектор Петро із Барбони за участю його у

Церковна архітектура

На початку XVII ст. помітні **зміни** спостерігалися і **в церковному будівництві**. Ширше використовували камінь у будівництві.

Окрасою Львова є **каплиця Боїмів**, збудована у 1615 р. та оздоблена розкішним різьбленням.

Іконопис та світський живопис

Яскраві національні риси втілено в різьбленому обрамленні ікон та іконостасів. Справжньою **перлиною українського мистецтва** є **іконостас П'ятницької церкви**, створений львівськими митцями в першій половині XVII ст. Шедевром по праву вважають **іконостас Успенської церкви у Львові**. Ікони для нього малювали видатні львівські художники Федір Сенькович та Микола Петрахович. Існували **перемишльська** **школа іконописного малярства**

іконостас П'ятницької церкви

іконостас Успенської церкви

Словникова робота (запишіть)

Фасад - передній бік будинку або споруди в архітектурі.

Портал - архітектурно оформлений вхід до споруди.

Каплиця - невеличка споруда без вітара для відправ і молитов.

Скульптура - вид образотворчого мистецтва, твори якого мають об'ємність, тривимірність і виконуються з твердих або пластичних матеріалів. Має два основні різновиди - круглу (статуя, бюст тощо) та рельєф (об'ємне зображення на площині).

Іконостас - стіна з ікон у храмі східного (візантійського) обряду, яка відокремлює вітар від центральної частини церкви.

Гравюра - вид мистецтва графіки, що охоплює різноманітні способи ручного оброблення дощок чи металевих пластин і друкування з них відбитків.

Робота з підручником. Кероване читання.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Запитання:

- ▶ Чим відрізняється містобудування та архітектура XVI ст. від архітектури попередніх століть?
- ▶ Що було особливого в будівництві оборонних споруд?
- ▶ Які особливості мали українська скульптура та живопис у другій половині XVI ст.?
- ▶ Чому появу гравюри пов'язують із початком книговидавництва?
- ▶ Які особливості будівництва тогочасних оборонних споруд?

Перегляньте відео: <https://youtu.be/hoOfY5Dio9M?si=Tx44Wnt9GRaoEgI6>

Всеукраїнська школа онлайн

Домашнє завдання

- Прочитати §7
- Скласти таблицю «Визначні пам'ятки архітектури і мистецтва»

Галузь культури	Основні досягнення
Архітектура	
Містобудування	
Живопис	

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!